

Јавно предузеће
„Палић-Лудаш“

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ “СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ”

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ЗА 2016. ГОДИНУ

Палић, новембар 2015. године

УВОД

Основ за израду овог програма је Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“ („Службени гласник РС“ бр 37/97), а у складу са Законом о заштити природе, члан 54. и Планом управљања СРП „Селевењске пустаре“ 2012 – 2021 (сагласност Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања бр. 353-02-936/2012-03 од 10. јуна 2013. године)

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Дефинисани су Планом управљања и према реализованим активностима датим у Извештају о остварењу програма управљања СРП „Селевењске пустаре“ почевши од 2013. године.

- Ревизија заштићеног подручја уз иновирање просторног концепта заштите (повезивање субјединица Резервата еколошким коридорима и новим будућим заштићеним подручјем у општини Кањижа - „Кањишки јараши“). У циљу појашњења, наводимо текст који се налази на интернет презентацији Покрајинског завода за заштиту природе, у делу – *Подручја у поступку заштите*: „На основу члана 103. Закона о заштити природе („Сл. Гласник РС“, 36/09) и члана 43 Закона о изменама и допунама Закона о заштити природе („Сл. Гласник РС“, 88/2010, 91/2010) послове заштите природе и природних добара која се целом или већим делом своје површине налазе на територији Аутономне покрајине Војводине, обавља Покрајински завод за заштиту природе. На основу законских овлашћења Покрајински завод за заштиту природе израдио је Студију заштите као стручно-документациону основу за успостављање заштите Предела изузетних одлика „Кањишки јараши“, студија је заведена у Покрајинском заводу за заштиту природе под редним бројем 03-2202 дана 30.12.2013. године. Ревизија је активност Покрајинског завода за заштиту природе и управљач пружа стручну и теренску подршку у процесу израде Студије са предлогом ревизије заштите.
- Развијање и унапређивање чуварске службе.
Континуирано развијање и унапређивање чуварске службе, базе података и презентације заштићеног подручја.
Наставак развоја и унапређења рада службе кроз потребно опремање (нова униформа у складу са Правилником о службеној одећи чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014)), додатне едукације чувара од стране стручне службе (чувар поседује потврду о положеном стручном испиту, у складу са Правилником о полагању стручног испита за чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014)). Наставак развијања базе података у функцији управљања, коришћења и праћења стања. Развијање даљих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко и етно туристичких садржаја у циљу развоја одрживог коришћења и суфинансирања заштите природе уз даље уређивање Визиторског центра Лудаш, као централног места за посетиоце за сва заштићена подручја којима управљамо (завршетак техничког пријема и опремање, реиздавање еко туристичке карте, израда нових издања).
- Приоритетне мере активне заштите природе и ревитализација угрожених станишта строго заштићених врста (локалитети у субјединицама *Селевењска шума* – чишћење и одржавање чистина - станишта црвене стежице (*Alkana tinctoria*), пешчарске перунике (*Iris arenaria*) и шарене перунике (*Iris variegata*), мразовца (*Colchicum arenarium*) - од зарастања, заштита угрожених врта као нпр. модроврана (*Coracias garrulus*), грабљивица, утина (*Asio otus*) – кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Riparia“; локалитети *Воловски пашињак*, *Дегелица* и *Лофеј* ревитализација влажних ливада организацијом и реализацијом кошења и сузбијања трске у сарадњи са локалним становништвом) као наставак вишегодишњих активности.

- Наставак и успостављање нове сарадње са корисницима подручја - локалним становништвом и локалном самоуправом у Кањижи у одрживом коришћењу простора Резервата кроз рад чуварске и стручне службе (пољопривредно земљиште, поштовање услова заштите природе).
- Наставак развијања базе података у функцији управљања, коришћења и праћења стања у циљу дефинисања програма активне заштите и бољег очувања заштићеног подручја уз развијање ГИС кроз пројекат Града Суботица.
- Развијање даљих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко и етно туристичких садржаја уз даље уређивање Визиторског центра Лудаш, као централне тачке за посетиоце заштићених подручја у региону Суботице (завршетак техничког пријема – за финализацију процедуре је неопходна водопривредна дозвола за објекте и радове на територији АП Војводине, будући да су, у складу са законом, прибављени водопривредни услови и водопривредна сагласност надлежног Покрајинског органа; реиздавање еко туристичке карте, израда нових изложбених сегмената, одржавање и потребне поправке посетилачке стазе „Селевењска шума – Лофеј“).

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

A.1.1. Чување

У Специјалном резервату природе „Селевењске пустаре” чување и надзор представљају континуиране задатке у циљу превентивне заштите природних вредности и њихових станишта. Чување и надзор обавља шест чувара организованих у чуварску службу управљача. Активности се спроводе у сарадњи са осталим корисницима простора и у координацији са њиховим чуварским службама:

- Пољоочуварска служба општине Кањижа (више извршилаца)
- Ловочувар – ловиште „Суботичка пешчара“ – Ловачко удружење Суботица

Чувар заштићеног подручја надгледа спровођење режима заштите, намену и коришћење површина од стране свих корисника простора као и посетилаца резервата „Селевењске пустаре”. Чувар континуирано кроз теренски дневник извештава о свим променама у Резервату, као и о предузетим радњама (прекид или забрана радова, налог за довођење у претходно стање, комуникације са корисницима, надзор спровођења услова заштите природе). Стручна служба прати стање, подноси пријаве инспекцији, или судији за прекршаје и координира праћење поштовања услова заштите природе. Планира се наставак стандардизације ових послова.

- Средства за бруто зараде чувара износе

Средства за ову намену обезбеђује	ИЗНОС
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	510.000,00
Сопствени приходи	102.000,00
Укупно	612.000,00

- Средства за остале трошкове чуварске службе (гориво, регистрације аута, дневнице, радна одећа и обућа, инструменти и опрема)

Средства за ову намену обезбеђује	ИЗНОС
Сопствени приходи	360.000,00

Чувар на заштићеном подручју Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“ – Криштоф Асталош - је у јунском испитном року (10.06.2015. године) положио испит за чувара заштићеног подручја и добио Јединствени регистарски број чувара 0010 (број уверења и датум издавања уверења: 152-02-304/2015-17 од 06.07.2015.). У међувремену, чувар на заштићеном подручју је дао отказ уговора о раду са управљачем и на тај начин престао да буде чувар. Током 2016. године је у плану да нови чувар (Јосип Мурањи) положи чуварски испит у складу са Правилником о полагању стручног испита за чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014).

Након полагања испита и достављања јединственог регистарског броја чувара, планирано је да се у складу са Правилником о обрасцу службене легитимације чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014), изради одговарајућа легитимација.

Крајем 2014. године су ступили на снагу правилници (Правилник о полагању стручног испита за чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014); Правилник о службеној одећи чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014); Правилник о обрасцу службене легитимације чувара заштићеног подручја („Службени гласник

Републике Србије“ број 117/2014), па сходно наведеном, управљач планира и набавку службене одеће, све у складу са наведеним правилницима.

И током 2016. године, стручна служба управљача ће континуирано радити на пословима управљања заштићеним подручјем кроз: израду Програма управљања за 2017. годину, извештаја о остваривању програма управљања за 2016. годину, израду пројеката мера активне заштите (ревитализација станишта у Селевењској шуми, кошење у II степену заштите) и програма динамике активности на управљању популацијама строго заштићених врста (модроврана и друге заштићене и строго заштићене врсте).

- Средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	80.000,00
Сопствени приходи	900.000,00
Укупно	980.000,00

1.2. Одржавање

Управљање отпадом

Планиране су уобичајене активности на одржавању реда и чистоће на одређеним локацијама: у Селевењској шуми - код Шумске куће (периодично током године) и превоз смећа до сабирног центра који је лоциран на Палићу и где га даље преузима надлежна комунална служба. Ове активности (организовање, сакупљање и одношење) реализује чуварска служба током редовних обиласка терена и повремено, кроз организоване активности са локалним становништвом. Будући да се ово заштићено подручје граничи са Републиком Мађарском, тачније, Европском унијом, током 2015. године је евидентирана појава великог броја миграната. Континуирано присуство енормног броја људи на терену, гажење и одлагање отпада је изазвало велику штету на стаништима строго заштићених и заштићених врста (одложене огромне количине смећа, угажен терен). Штета је делимично санирана, али се главнина активности на санацији планира за 2016. годину.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	166.000,00
Сопствени приходи	34.000,00
Укупно	200.000,00

Одржавање постојећег мобилијара

Током године је планирана поправка (замена носача, лакирање, фарбање) едукативних табли, канти и осматрачница дуж едукативних стаза.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи	50.000,00

Обележавање

Обележавање је током 2015. године реализовано по важећим прописима (постављене су 24 нове табле, у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара (Службени гласник Републике Србије, број 30/92, 24/94 и 17/96), а током године се планира обнављање уништених ознака граница и табли на улазним тачкама у СРП „Селевењске пустаре“, као и обнова табли забране приступа на деловима заштићеног подручја са режимом првог степена, тј. станишта строго заштићених врста (које стално оштећују или уклањају).

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи	5.000,00

Заснивање и успостављање базе података (катастар, ГИС и др.)

Наставак формирања базе података која се односи на спровођење режима и мера заштите и унапређивања кроз рад на интерактивној бази података за сва заштићена подручја којима управља ЈП „Палић-Лудаш“ са називом “SuPaLuSe Ranger LandCruiser 2011 MiBeSoft“. Током 2016. године је планиран већи број излазака на терен, као и наставак даље добре сарадње са представницима локалне самоуправе и предузећа Дирекција за изградњу града Суботице. Наша стручна служба располаже подацима који су у наведеној бази података. Предстоји усклађивање тих података и података који се налазе у бази Покрајинског завода за заштиту природе, као и са стварном сликом на терену. Развој базе ће даље ићи у следећим правцима:

- Преклапање лејера катастарских парцела које се налазе у заштићеном подручју са катастром водопривредних објеката, објеката нафтовода и гасовода, телекомуникационих водова и других инфраструктурних елемената
- Преклапање лејера катастарских парцела заштићеног подручја са постојећим и будућим планским документима – између осталог и са ревизијом заштићеног подручја на ком ради Покрајински завод за заштиту природе
- Преклапање лејера катастарских парцела заштићеног подручја са пројактом „Зелена регулатива Суботице“ – Пројакат развоја ГИС зелених површина Суботице, који ће се проширити и на Општину Кањижа (већи део овог заштићеног подручја се територијално налази у оквирима општине Кањижа)
- Наставак развијање система уноса података значајних станишта и строго заштићених и заштићених врста, као и инвазивних врста, што је значајно како за мониторинг и праћење стања, тако и за пројектовање даљих активности на спровођењу мера активне заштите природе.

Крајњи циљ овог програма – активности је да, поред апсолутне усклађености катастарских парцела на заштићеном подручју, у смислу власништва, намене и других карактеристика, све предметне парцеле добију терет заштите (ревизија катастра), као и да у сваком тренутку, наша чуварска служба на терену, располаже подацима о карактеристикама сваке тачке у заштићеном подручју. Ова база, поред наведених, основних просторних и података о власништву, располагаће и подацима који се односе на степен заштите, присуство значајних станишта и врста (Natura 2000), ограничења и забрана које се наводе у акту о заштити, као и о свим значајним подацима који би могли да допринесу унапређењу заштићеног подручја и да спрече његову девастацију.

Досадашњи дугогодишњи проблем је свакако био недостатак стручних кадрова и адекватно обучене чуварске службе. Управљач у континуитету ради на унапређењу свега наведеног.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи	300.000,00

1. Приоритетне мере и активности на управљању културно – историјским вредностима

- Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица води податке о непокретним културним добрима и евидентираним добрима на подручју и прописао је мере за њихову заштиту. Према сазнањима Управљача током 2016. године нису планиране активности осим надзора чуварске службе.
- Као и у случају Специјалног резервата природе „Лудашко језеро“, за 2016. годину је планиран наставак сарадње са Градским музејем у Суботици и Универзитетом у Сегедину и Националним парком „Кишкуншаг“, Покрајинским заводом за заштиту споменика културе у вези са припремом прекограничног – међудржавног пројекта у вези са истраживањем примене ритског кречњака у пограничним општинама северног дела Војводине. До сада је одржано неколико консултативних састанака са представницима Градског музеја у Суботици. Планирани пројекат би се надовезао на већ посајеће резултате прекограничног пројекта Републике Србије и Републике Мађарске – IPA пројекат CULT – NAT HERIT под називом „Откривање заједничког културног и природног наслеђа у пограничном региону Мађарска – Србија“ (HUSRB/1203/212/117). Резултати претходног – реализованог пројекта и новог би били успостављање базе података о присуству ритског кречњака у пограничном појасу Војводине, као и израда информативних табли, веб презентација и туристичких тура предметног подручја. Такође, резултати ће послужити и као стручна и научна основа истраживања ритског кречњака, чији је настанак везан за специфичне географско – геолошке услове.

На поменути Програм се није аплицирало зато што је Европска комисија тек 15. децембра 2015. године усвојила Interreg– IPA Програм прекограничне сарадње Мађарска – Србија за период 2014–2020. године. У наведеном пројекту, управљач би се појавио само као партнер који нема обавезе у финансијском смислу.

2. Управљање природним ресурсима

1) Мониторинг – праћење стања

Планирано је да се током 2016. године настави сарадња са Националним парком „Кишкуншаг“ из Мађарске на успостављању униформног система мониторинга, кроз појачано праћење стања таксона који се у Мађарској налазе на листи Natura 2000 врста. Активностима у 2014. и 2015. години су утврђене значајне врсте које се налазе са обе стране границе, а направљен је и план и динамика праћења популација наведених врста. У Србији још увек не постоји јединствена листа Natura 2000 врста, али ми очекујемо да ће велики број врста које смо дефинисали ући на будућу листу. Наша предложена листа за мониторинг представља списак од 8 биљних врста, 4 врсте инсекта, један представник риба, 4 водоземца, 1 врста гмизавца, 19 таксона птица и 10 таксона сисара, све је у складу и са *Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива*. Врсте које су у континуитету праћене протеклих година су обухваћене наведеном листом.

Планира се и наставак мониторинга станишта строго заштићених врста у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе из Новог Сада, поготову у циљу успостављања што боље полазне основе за предстојећу ревизију овог заштићеног подручја (у смислу граница и режима заштите). Наставиће се и праћење распрострањења неких инвазивних врста биљака (*Acer negundo*, *Ailanthus altissima*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Asclepias syriaca*, *Celtis occidentalis*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Gleditsia triacanthos*, *Robinia pseudoacacia*) - тренд распрострањања у односу на спровођење мера активне заштите природе.

Активности на праћењу стања обавља чувар приликом редовних обилазака терена и стручни сарадник у сезонским периодима, у складу са условима заштите природе и извештајима о надзору

Покрајинског завода за заштиту природе Нови Сад. Одређене податке о мониторингу, прикупљамо и од истраживача који раде на терену.

Сви прикупљени подаци се уносе у горе поменућу базу. И током ове године се планира уношење локација гнезђења птица, као и популација заштићених врста биљака ГПС уређајем.

2) Реинтродукција и реколонизација

Наставиће се програм „Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини”. Овај пројекат се реализује кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Riparia” из Суботице и базира се на постављању дупљи за гнезђење поменуте врсте. Број гнездећих парова модроврана на подручју СРП „Селевењске пустаре“ је значајно повећан у последњих пет година. На основу добијених резултата, и постојећег искуства, управљач током године планира да припреми пројекте активне заштите и других заштићених и строго заштићених врста.

Локалитет на ком су током 2013. године успостављени услови за гнезђење пчеларице (*Merops apiaster*) и ласте брегунице (*Riparia riparia*) - Лофеј – лесни одсек - ће се и ове године одржавати и пратиће се успостављање гнездилишне популације.

Планирано је постављање гнезда за птице грабљивице – конкретно орлове (белорепан - *Haliaeetus albicilla* и крсташ - *Aquila heliaca*) на локалитетима у II степену заштите. У зависности од добијених решења о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе, дефинисаће се број и положај постављених платформи – гнезда.

Средства за ову намену обезбеђује	ИЗНОС
Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине	200.000,00

• Рекултивација

Део тршњака у депресијама појединих субјединица резервата се током зимских периода сече у циљу рекултивације. То је традиционалан начин коришћења трске у резервату. На основу добијених услова заштите природе стручна служба одређује локације и услове како се може сећи. Чуварска служба ће обављати организацију и надзор ових активности. Активности се одвијају према *Програму коришћења тршњака* усклађеним са условима заштите природе.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи	50.000,00

3) Ревитализација и мере активне заштите природе

- Наставиће се радови на управљаном кошењу секундарних тршњака у циљу ревитализације станишта влажних ливада (локалитет *Лофеј*).
- Планира се даља организација активних мера заштите на пешчарским чистинама у *Селевењској шуми* (одељења 3/чистина 3, одсек ц,е и одељење 2/чистина 1,2 одсек а,б) - чишћење дрвенастог подраста, као и кошење и уклањање инвазивних врста.
- Планирана је реализација прве фазе пројекта, који се односи на успостављање стада од 40 оваца и 10 коза и то - набавка адекватне приколице за њихов транспорт на терену и израда монтажног објекта – надстрешнице. Идеја је да се на локалитетима где је ревитализација у току, конкретно, на местима где је пре више година уклоњен подраст багрема и других инвазивних алохтоних врста дрвећа, лоцира стадо које би овде боравило пар месеци у току године. Надстрешница би била постављена у циљу заштите од временских непогода, као и појења и додатне исхране стоке (по потреби). Током зиме, стадо би се приколицом превозило до локалитета „*Мрестилиште*“ у оквиру Парка природе „Палић“, где већ постоје адекватни услови и смештајни капацитети за зимске услове. Део средстава ће се прибавити кроз овај Годишњи програм, а део кроз Годишњи програм управљања ПИО „Суботичка пешчара“.
- Спроводиће се и даље мере заштите орнитофауне (постављање дупљи, зимска исхрана, одржавање мира у Резервату током репродукције и миграције). Ове активности се реализују кроз сарадњу и програме Удружења љубитеља природе „*Riparia*“.

Средства за ову намену обезбеђује	249240износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	875.000,00
Сопствена средства	175.000,00
Укупно	1.050.000,00

4) Задаци и активности на заштити и управљању шумама

Селевењска шума је са површином од 85,15 ha друштвено/државно власништво. Корисник у овом тренутку не постоји, јер општина Кањижа није одредила корисника. Посебна шумска основа је истекла са крајем 2010. године.

Током 2016. године, управљач, у циљу активне заштите пешчарских станишта биљних врста на чистинама унутар шуме, планира да и даље обавља одређене активности чишћења и активност организовања сакупљања грања и чишћења подраста на одређеним површинама.

5) Задаци и активности на заштити и управљању ловном фауном

За 2016. годину планира се даља сарадња са корисником ловишта „Суботичка пешчара“ у оквиру кога је и СРП „Селевењске пустаре“ – Ловачко удружење Суботица.

6) Задаци и активности на заштити и управљању риболовном фауном

У Специјалном резервату природе „Селевењске пустаре“ су током 2015. године евидентирани све постојеће риболовне воде и покренута је процедура, у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС, бр. 128/2014) проширења Рибарског подручја „Палић-Киреш-Лудаш“ риболовним водама са подручја СРП „Селевењске пустаре“. Донет је предлог Одлуке о проширењу Рибарског подручја „Палић – Киреш – Лудаш“ и тренутно је у процедури добијања сагласности код Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине. Јавно предузеће „Палић – Лудаш“ – већ располаже рибочуварском службом и службом чувара заштићеног подручја на заштићеним подручјима, која обавља послове надзора и чувања на територији Рибарског подручја „Палић – Киреш – Лудаш“.

7) Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем

Значајан део пољопривредног земљишта Резервата је у државном власништву. Део ових површина је издаван у закуп (делови II и III степена заштите). Планира се рад стручне службе на прилагођавању сетова услова заштите природе по појединачном уговору и стручном надзору у поштовању истих (за субјединицу Лофеј која је део општине Суботица).

Пољопривредне површине (ливаде) које припадају општини Кањижа, а део су Резервата, су ливаде које користи МЗ Хоргош, која их и издаје за кошење. Ограничавајући режим кошења (датум почетка и начин) се делимично спроводи и контролисаће се у циљу спровођења режима заштите (кошење после завршетка цветања мочварних орхидеја и других природних реткости, остављање пруга), а надзирана је и испаша (број грла по ha, кретање ван станишта заштићених врста у генеративном периоду). Поред сарадње са Градом Суботица, планира се и сарадња са општином Кањижа по овом питању.

8) Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Пратиће се стање вода у каналској мрежи, нарочито одржавање нивоа вода у зимском и летњем периоду у комуникацији и развијању сарадње управљања са ДТД ВДП „Северна Бачка“ и надлежног водопривредног друштва из Сенте. Планира се даљи рад на изради новог режима вода у сарадњи са заинтересованим субјектима (Град, водопривреда, Покрајински завод за заштиту природе) уз помоћ Покрајинског секретаријата за урбанизам градитељство и заштиту животне средине.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Истраживања и мониторинг се одвијају континуирано у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia”. Управљач учествује кроз надзор, праћење стања и логистичку подршку (превоз теренским возилом). Већина пројеката је вишегодишњег континуираног карактера у функцији заштите врста.

У Резервату се реализују заједнички пројекти: зимско храњење птица на локалитету *Селевењска шума* – (II степен заштите), пројекат постављања вештачких дупљи на одговарајућим стаништима и мониторинг птица дупљашица (сове, птице певачице, грабљивице), мониторинг птица са едукацијом за школску омладину.

- Наставак пројекта „Одрживе методе у пољопривреди“ са активностима: постављање стубова за грабљивице између пољопривредних парцела у циљу смањења броја глодара, постављање вештачких дупљи за птице певачице у виноградима и воћњацима у циљу смањења броја инсеката. Део ових активности одвија се у Резервату, а део у непосредном окружењу. Пројекат започет 2013. године ће се наставити кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Riparia”.
- Наставак пројекта „Звук птица“ – Информације о пројекту се постављају на www.zvukptica.rs.
- Наставак програма „Активна заштита модровране постављањем вештачких гнездилишних дупљи у Војводини“. Дугогодишњи програм постављања дупљи на одговарајућим стаништима и праћењу гнежђења у Резервату.
- Организовање едукативних излета на подручју резервата – активност која ће се наставити и у 2016. години. Примећен је тренд благог повећања броја посетилаца и, што је веома интересантно, примећено је да највише заинтересованих посетилаца долази из земаља у окружењу – Мађарска, Хрватска. То су групе студената, махом природњачке оријентације, који обилазе националне паркове и друга заштићена подручја у Мађарској и Хрватској, па будући да наша заштићена подручја, у смислу близине државних граница – имају веома погодан географски положај, наведене групе долазе и код нас. Поред предавања која одржи стручна служба у Визиторском центру „Лудаш“, посетиоци, у пратњи чуварске и стручне службе обилазе и терен, а често учествују и у реализацији мера активне заштите природе (кошење и сл.)
- Праћење стања популације водених птица. Ово је редовна активност управљача која се дешава током целе године, па се тако планира и за 2016. годину. Поред пребројавања (апсолутног и релативног), маркирања вештачким прстеновима током трајања еко-кампова, прати се бројност популације водених птица, као и локација где се оне хране током године и током пролећних и јесењих миграција. Наведена активност праћења је врло значајна, јер, на бази прикупљених података управљач дефинише локације на којима ће се интензивније спроводити мере активне заштите природе (конкретно – за испашу/ исхрану водених птица – одржавање, кошење влажних ливада које представљају хранидбену базу за водене птице).
- Програм активне заштите птица дупљашица постављањем вештачких гнездилишних дупљи (у Резервату на одговарајућим стаништима). Наведени програм управљач спроводи већ дуги низ година кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Riparia”. Поред значајног повећања броја гнездећих парова - конкретно за врсту модроврана – (*Coracias garrulus*), за шумску сову (*Strix aluco*), евидентно је и повећање популација птица других дупљашица. Наравно, у еколошком смислу, није захвално одређивати тренд наведених популација, будући да је популациона екологија комплексна област, али са овог аспекта можемо да кажемо да је уочена повећана бројност, како гнездећих парова, тако и ширење популације. Током 2016. године наставиће се, како праћење стања, тако и израда нових дупљи. Управљач у овом програму нема додатних материјалних трошкова.
- Током 2016. године наставиће се истраживања на распрострањењу врсте лептира мочварни мравник (*Phengaris teleius*). Будући да је током прошле године група истраживача, заједно са стручном и чуварском службом управљача, посетила Национални парк „Кишкуншаг“ у

Мађарској, где је на ливадама у пограничној територији обављено рекогносцирање терена и установљено присуство јединки наведеног таксона лептира, за 2016. годину је планирана нова посета и наставак истраживања, како на нашем заштићеном подручју, тако и у Мађарској. Установљавањем ареала ове врсте, моћи ћемо боље да планирамо активности на мерама активне заштите природе, као и припрему едукативне брошуре у вези са условима кошења на ливадама где је установљен лептир мочварни мравник.

- Наставиће се истраживање на распрострањењу инсекатске групе – стеница и то у зависности од карактера земљишта (истраживања института за биологију и екологију Природно-математичког факултета из Новог Сада). Током протеклих година рађено је рекогносцирање терена, а тек прошле године су обављена прелиминарна истраживања.

Материјал је сакупљан на локалитетима Килапош, Лофеј, Сточни пашњак и на локалитету Галамбош који није обухваћен границама резервата. Узорковање стеница са травне вегетације је обављено стандардном методом кошења, док су акватичне врсте из канала и мочварних станишта хватане мрежом за водене инсекте. Прегледом дела сакупљеног материјала утврђено је присуство 52 врста из 16 породица.

Највећи број представника су степске врсте, широког еуросибирског распрострањења. Врста *Henestaris halophilus* (Бурмеистер, 1835) је типичан представник панонских слатина и среће се само на халофитној вегетацији за коју је везана исхраном. Због ограниченог распрострањења слатинских станишта, врста се сматра рањивом и налази се на Црвеним листама стеница неколико европских земаља. Пројекат ће се наставити и током 2016. године, а резултати ће, свакако, бити веома корисни приликом идентификације слатина (преко инсеката индикатора), степа и других типова станишта, која су веома значајна и осетљива и која захтевају специфично одржавање и управљање.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи	50.000,00
Град Суботица	150.000,00
Укупно	200.000,00

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1) Мере и услови

Управљач је позициониран у систему као карика која учествује у планирању и укључен је у доношење разних урбанистичких планова различите категорије. Планирана је континуирана сарадња са корисницима простора у циљу упућивања на потраживање услова заштите природе надлежног Завода за заштиту природе. С обзиром да је површина овог заштићеног подручја велика, неминовно је да током године до управљача стигне велики број захтева за сагласношћу - за изградњом и изменом намене простора. Управљач на такве захтеве по Закону о заштити природе, након добијених услова заштите природе надлежног завода за заштиту природе - даје, или одбија давање сагласности, уз образложење.

2) Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.

- Током протеклих година је реализована успешна сарадња са Јавним предузећем „Завод за урбанизам Војводине“ из Новог Сада. До краја 2015. године је планирано доношење Просторног плана предела посебне намене „Суботичке пустаре и језера“. Управљач ће и током 2016. године обезбедити стручну сарадњу и учествовати у даљем планирању и примени Плана у оквиру граница посебне намене на територији Града Суботице, а у сарадњи са Заводом за урбанизам Суботице.
- Сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе и одговарајућим субјектима у Градској управи града Суботице у вези са планирањем управљања водама на територији града Суботице
- Сарадња са свим корисницима простора који планирају активности изградње и уређења простора – Планинарски клуб „Спартак“ из Суботице и други.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1) Мере и услови

2) Задаци на развоју културно–образовних и информативно-пропагандних активности

2.1. Штампање промотивног материјала намењеног посетиоцима

Планира се реиздање постојећих издања (екотуристичка карта) и израда нових издања. Реиздавање екотуристичке карте зависи од прикупљања потребних средстава. До сада је екотуристичка карта издата једанпут.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи	50.000,00

2.2. Брендирање – установљавање заштитног знака СРП „Селевењске пустаре“

Већ више година уназад постоји идеја да се за свако заштићено подручје којим управљамо дефинише „заштитни знак“ – нека животињска, или биљна врста, који би представљао препознатљив симбол тог заштићеног подручја. Поред званичног знака управљача и знака Заштите природе, креираће се и знак заштићеног подручја, који ће се у складу са постојећом легислативом пласирати локалном

становништву и корисницима простора као могућност постављања на своје производе, презентације и сл.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	20.000,00
Сопствени приходи	5.000,00
Укупно	25.000,00

2.3. Медијско представљање (израда видео и аудио материјала)

Наставиће се сарадња са локалним и регионалним гласилима Ју еко ТВ, Панон РТВ, ТВ Војводина и свим заинтересованим гласилима. Планирано је снимање подручја из ваздуха, које би се искористило, како у промотивне сврхе, тако и у сврху мониторинга станишта заштићеног подручја.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	41.000,00
Сопствени приходи	9.000,00
Укупно	50.000,00

3) Опремање центра за посетиоце

У Специјалном резервату природе „Селевењске пустаре“ не постоји центар за посетиоце, већ Визиторски центар Лудаш, смештен у СРП „Лудашко језеро“ има ту намену за сва заштићена подручја у региону. Поред функције радног простора Управљача свих заштићених подручја у Суботици, има и функцију пријема посетилаца (сала за предавања, изложбени хол, рибарска кућа са двориштем), едукативну и научно–истраживачку функцију (биолошка лабораторија, библиотека у оснивању). Објекат који је сазидан 2008. године кроз Програма Суседске сарадње Мађарске и Србије, није у пуној функцији, јер није добијена употребна дозвола, за финализацију процедуре је неопходна водопривредна дозвола за објекте и радове на територији АП Војводине, будући да су, у складу са законом, прибављени водопривредни услови и водопривредна сагласност надлежног Покрајинског органа.

За посебне организоване групе посетилаца (планинари, љубитељи природе и сл.) по захтеву биће организоване туре са вођењем дуж обележених стаза у Резервату – стаза „Лофеј – Селевењска шума“ и стаза кроз Селевењску шуму.

4) Задаци и активности на развоју одрживог туризма

Управљач на заштићеним подручјима располаже Визиторским центром „Лудаш“ са основном наменом позиционирања управљача у простору, смештања стручне и чуварске службе и развојем екотуризма у региону. Као и у случају СРП „Лудашко језеро“ и ПИО „Суботичка пешчара“, израдом и доношењем Просторног плана предела посебне намене „Суботичка језера и пустаре“, добиће се просторне смернице за уређење заштићеног подручја и у функцији валоризације и израде туристичких садржаја (Селевењска шума, влажне ливаде). Одређени локалитети заштићеног подручја су традиционална места за излете али нису уређена. Пројекат развоја одрживог туризма у заштићеним подручјима би се реализовао кроз три сегмента: израда посетилачке инфраструктуре, израда програма за различите циљне групе посетилаца и пласирање програма за основне и средње школе и факултете, посебно у делу који се односи на инкорпорирање посета заштићеним подручјима у планове наведених школских и високошколских установа. За 2016. годину су планиране само активности на изради – припреми пројеката, кроз сталне активности управљача.

Такође је у СРП „Селевењске пустаре“ планирана изградња инфраструктуре за посматраче птица - birdwatching (заклони, осматрачнице, прилази) и то кроз сардању са конзорцијумом „Звук птица“.

Током 2015. године су дефинисане посетилачке стазе и садржаји дуж трасе (сарадња са Планинарским друштвом Спартак). Израђене су едукативне табле са разним информативно – едукативним садржајима које ће бити постављене дуж постојеће трасе. Пројекат трасирања будуће едукативне стазе је делом урађен са Планинарским друштвом из Суботице. Траса у грубом нацрту полази од Храстоваче, преко Букваћа и Сунчаног салаша до стрелишта и Радановца. Код реализације наведених активности, управљач се појављује као логистичка подршка, без финансијског учешћа.

У СРП „Лудашко језеро” је током 2015. године реализована адаптација и опремање, као и израда интерактивних едукативних садржаја у оквиру комплекса Визиторски центар Лудаш. Горњи спрат центра је адаптиран и испуњен одговарајућим садржајем – већим бројем кревета и одговарајућим намештајем, тако да је функција центра постала и смештајна – у смислу пружања услуга смештаја гостујућим предавачима и истраживачима, учесницима семинара и кампова (волонтерских међународних и истраживачких). Израђено је 10 кревета на спрат (20 лежајева укупно), што готово у потпуности задовољава потребе. Поред кревета, адаптиран је и намештај – израђене су одговарајуће полице и ормарићи, како би простор постао што функционалнији. Такође, део визиторског центра Лудаш – галерија – је опремљен одговарајућим полицама и столицама и представља место за депоновање многих књига, публикација и комплетних легата наших познатих истраживача и стручњака из области заштите природе. Полице за књиге су постављене, како у галерији, тако и у ходнику на спрату визиторског центра. Набављена је и одговарајућа опрема која ће омогућити одржавање презентација у сали визиторског центра. Поред наведеног, реализована је и израда интерактивних садржаја, махом за децу и то у дворишту визиторског центра: различити модели кућица за птице и следе мишеве, „хотел“ за пчеле и разне интерактивне табле едукативног карактера. Све наведено је израђено од дрвета. Узор су представљале сличне табле које постоје у Националном парку „Кишкуншаг“, Мађарска, а модели су слични у смислу материјала и функције.

Израдом интерактивних едукативних садржаја, као и адаптацијом поткровља у визиторском центру Лудаш су се значајно побољшали услови за посете овом заштићеном подручју (и другим заштићеним подручјима у региону), а сама едукација ће се сигурно подићи на виши ниво.

Током 2016. године је планирано одржавање поменутих садржаја и делом унапређење.

Такође је у СРП „Селевењске пустаре“ планирана изградња инфраструктуре за посматраче птица - birdwatching (заклони, осматрачнице, прилази) и то кроз сардању са конзорцијумом „Звук птица“. Све активности, у финансијском смислу, ће реализовати Удружење љубитеља природе „Riparia“.

VII САРАДЊА

1) Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Планира се стална сарадња чуварске и стручне службе са корисницима простора (локално становништво, закупци пољопривредног државног земљишта, пољопривредници).

2) Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

Корисници простора Селевењских пустара или власници/корисници парцела обраћају Управљачу – стручној служби (усмено или писмено) или директно чуварској служби на терену и њихови упити се решавају на начин да им се објасни Уредбом одређен режим, да ли је жељена активност у складу или не или се упућују у процедуру добијања услова заштите природе, ако Управљач оцени да је потребно имајући у виду прописани режим. Ова комуникација са корисницима/власницима доприноси бољем разумевању и тачнијим подацима о коришћењу. Уз даље развијање базе података, планира се даља стандардизација ових послова у вођењу података о наведеним пословима.

3) Сарадња са невладиним организацијама

И током 2016. године се планира наставак сарадње са више невладиних организација на посебним пројектима. Са Удружењем љубитеља природе „Riparia“, управљач већ више година у континуитету има успешну сарадњу, али, постоји добра сарадња и са другим организацијама који пријаве своје пројекте за реализацију на заштићеном подручју. Планиран је наставак међународног волонтерског радног кампа у сарадњи са Волонтерским сервисом Србије (Младим истраживачима Србије) – учесници лоцирани у истраживачкој станици и у Визиторском центру „Лудаш“ на Лудашу.

Средства за ову намену обезбеђује	ИЗНОС
Град Суботица	200.000,00

4) Међународна сарадња

Планиран је наставак сарадње са Националним парком Кишкуншаг из Мађарске. Током прошле године формирано је заједничко Радно тело са по 3 члана са обе стране и планиран је наставак реализације активности кроз размену служби (запослених у стручној и чуварској служби) - четири пута годишње (по два од сваке стране) за рад на терену (истраживања шафрањике, слепог кучета, још неке заштићене врсте, активне мере заштите), обуци (обука рада чувара заштићених подручја, размена и обука у ГИС,) и сарадњи на новим пројектима (ИПА Прекогранична сарадња са Мађарском).

5) Сарадња са надлежним институцијама

- Наставиће се сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе у овире пројекта „Ревитализација уништених и деградираних природних вредности на Суботичко – Хоргошкој пешчари“ и на пројекту *Праћење стања популација строго заштићених врста – станишта за потенцијалну реинтродукцију врсте *Spermophilus citellus* (текуница)*.
- Планиран је наставак сарадње са Јавним предузећем „Завод за урбанизам Војводине“ из Новог Сада на припреми концепта Просторног плана предела посебне намене "Суботичке пустаре и језера". Управљач је прошлих године обезбедио стручну сарадњу и учествовао у дефинисању границе посебне намене на територији Града Суботице у сарадњи са Заводом за урбанизам Суботице.
- Наставиће се сарадња са Министарством пољопривреде и заштите животне средине – Агенцијом за заштиту животне средине – кроз пројекат узорковања земљишта на заштићеним подручјима СРП „Лудашко језеро“, СРП „Селевењске пустаре“ и ПИО „Суботичка пешчара“ у циљу испитивања.

Управљач ће и у 2016 години учествовати на семинарима за управљаче заштићених подручја, које организује Министарство пољопривреде и заштите животне средине, као и на обукама и семинарима.

6) Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Приказивање, односно промоција основних вредности Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“, представљаће у 2016. години један од значајних задатака управљача на остваривању заштите овог подручја. Главни задаци у смислу промоције су:

- стално медијско приказивање (дневне новине, часописи, магацини, радио, телевизија) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања комплетног заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту,
- снимање популарних, образовних и, евентуално, научних филмова,
- штампање проспеката, лифлета, брошура, приручника, упутстава и других публикација,
- интернет презентација.

Управљач за реализацију наведених активности неће имати трошкове.

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

1. Противпожарна заштита

У периодима када је повећана опасност од пожара (пролеће и јесен) појачаће се рад чуварске службе на осматрању.

У Резервату је присутан проблем паљења тршњака, а починиоце је тешко ухватити. Приликом пожара, који се најчешће подмећу да се обнови део тршњака, страда фауна (птице тршњака, корњаче и други водоземци), али и делови ретке флоре. Исти пожар се често преноси и на околно пољопривредно земљиште и дешава се да угрожава и насеља. Због тога се чуварска служба посебно организује у циљу противпожарне заштите у периодима јесен и нарочито пролеће.

Планира се одржавање постојеће опреме апарата за гашење (допуњавање, атести и контрола) и набавка нових.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи	5.000,00

2. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Током 2016. године је планирано обележавање три значајна датума за Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“:

- 11. април – *Дан заштите природе*
- 22. април – *Дан планете Земље*
- 5. јун – *Светски Дан заштите животне средине*
- Последња недеља августа – традиционална Трка магараца у СРП „Селевењске пустаре“ - организација МЗ „Бачки Виногради“ – одржава се већ преко 20 година у континуитету

Прославу Дана заштите природе и Дана планете Земље ће увеличати ученици основних и средњих школа на српском и мађарском језику, јер ћемо, сада већ традиционално, одржати предавања у више школа. Теме предавања се односе на промоцију заштите природе, као и на угроженост и све већу опасност која прети планети земљи од загађења и уништавања природних ресурса. Дан заштите животне средине ћемо прославити, већ традиционално, као *Дан предузећа*, уз прикладно окупљање свих запослених, гостију из земље и иностранства.

„Трка магараца“ – манифестација у организацији МЗ „Бачки Виногради“ – одржава се у протеклих 20 година последње недеље месеца августа. Будући да се дешава на подручју резервата, управљач ће и ове године учествовати у смислу поделе промотивног материјала и едукације локалног становништва.

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Јавно предузеће „Палић-Лудаш“ је управљач на пет заштићених подручја у региону Суботице а једно од њих је и СРП „Селевењске пустаре“.

Сектор заштите природе у Јавном преузећу „Палић - Лудаш“ је организован у функцији обављања управљања заштићеним подручјима. Стручна служба је задужена за планирање, програмирање, праћење стања, извештавање и надзор над радом чуварске службе. Чуварска служба обавља послове чувања, праћења стања и активних мера заштите (извођење неких мера и праћење и надзор над реализацијом на терену - поглавље Г). У оквиру Стручне службе се такође обављају послови сарадње са корисницима и власницима парцела у заштићеним подручјима. Обављају се и послови промоције и развоја едукативних садржаја и сарадње са локалним становништвом.

Још увек је у току завршетак опремања Визиторског центра Лудаш у Хајдукову који је у функцији радног простора Управљача свих заштићених подручја у Суботици и централно место за пријем посетилаца свих осталих заштићених подручја, па и посетилаца СРП „Селевењске пустаре“. Неопходно је завршити процедуру техничког пријема како би објекат дошао у пуну функцију.

Заједничке службе ЈП „Палић - Лудаш“ обављају опште послове (менаџмент, рачуноводство, набавке) са седиштем на Палићу.

Делатност Сектора заштите природе се суфинансира преко Фонда за животну средину Града Суботице и путем конкурса за суфинансирање Покрајине и Републике. Едукативни и екотуристички програми су још у развоју. Акт о накнадама је усвојен 2014. године, па је убирање накнада још у зачетку, између осталог, зато што корисници подручја нерадо дају информације о обиму заузећа простора, а методологија утврђивања чињеничног стања на други начин, изискује додатне трошкове, као и време и не представља ефикасан начин утврђивања. Самосталним утврђивањем стања од стране управљача (мерење које су извршили чувари на терену и сл.), наишла су на оспоравања од стране корисника, те смо приступили другој методологији – ангажовање судских вештака.

У наредној, 2016. години, очекујемо да ће се успоставити (бар делом) механизам наплате у складу са актом о накнадама за заштићено подручје.

**ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2016. ГОДИНУ – Табела прихода за заштићено подручје СРП
“Селевењске пустаре”**

Ред.број	Извори прихода	Износ у динарима
1.	Средства Буџета Републике Србије	1.692.000,00
	1.1. Министарство пољопривреде и заштите животне средине	1.692.000,00
	1.2. Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за шуме	0,00
	1.3. Остала средства Републике Србије	0,00
2.	Сопствени приходи	2.095.000,00
	2.1. Приходи од обављања делатности	0,00
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
	2.3. Остали сопствени приходи	2.095.000,00
3.	Средства буџета јединице локалне самоуправе	350.000,00
	3.1. Град Суботица	350.000,00
4.	Средства донација, поклона и помоћи	0,00
	4.1.	0,00
	4.2.	0,00
	4.3.	0,00
5.	Остала средства	200.000,00
	5.1. АП Војводина	200.000,00
	5.2. Конкурси	0,00
	Укупно приходи	4.337.000,00

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2016. ГОДИНУ – Табела планираних расхода за заштићено подручје СРП "Селевењске пустаре"

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					
	Буџет РС	Сопствени приходи	Буџет јединице локалне самоуправе	Приходи од донација, поклона и помоћи	Остала средства	Укупно
A.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја						
A.1. Чуварска служба	510.000,00	462.000,00	0,00	0,00	0,00	972.000,00
A.1.1. Бруто зараде чувара	510.000,00	102.000,00	0,00	0,00	0,00	612.000,00
A.1.2. Остали трошкови чуварске службе (гориво, регистрације аута, дневнице, службена одећа и обућа, инструменти и опрема)	0,00	360.000,00	0,00	0,00	0,00	360.000,00
A.1.3. Набавке средстава рада (чамац, возило, мотор и др)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A.2. Одржавање заштићеног подручја	246.000,00	989.000,00	0,00	0,00	0,00	1.235.000,00
A.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада (израда управљачких докумената, програма, пројеката, сарадња са локалним становништвом, институцијама и др.)	80.000,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	980.000,00
A.2.2. Обележавање заштићеног подручја	0,00	5.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000,00
A.2.3. Управљање отпадом	166.000,00	34.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
A.2.4. Одржавање постојећег мобилијара	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
A.3. Презентација заштићеног подручја	61.000,00	414.000,00	150.000,00	0,00	0,00	625.000,00
A.3.1. Штампање промотивног материјала	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
A.3.2. Медијско представљање (израда видео и аудио материјала)	41.000,00	9.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
A.3.3. Заснивање и успостављање базе података (ГИС и др.)	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00

	А.3.4. Материјални трошкови у вези развоја научних, образовних и културних функција заштићеног подручја	0,00	50.000,00	150.000,00	0,00	0,00	200.000,00
	А.3.5. Брендирање - установљавање заштитног знака подручја	20.000,00	5.000,00	0,00	0,00	0,00	25.000,00
	Укупно А.0	817.000,00	1.865.000,00	150.000,00	0,00	0,00	2.832.000,00
Б.0. Управљање посетиоцима							
	Б.1. Изградња улазних станица	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Б.2. Изградња центара за посетиоце и едукативних центара	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.	Б.3. Опремање центара за посетиоце и едукативних центара	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Б.4. Штапање материјала намењеног посетиоцима	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Укупно Б.0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
В.0. Регулисање имовинско правних односа							
В.	В.1. Надокнада за ускраћивање права коришћења	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	В.2. Накнада за нанету штету	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Укупно В.0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Г. 0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја							
	Г.1. Мониторинг	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Г.2. Реинтродукција и реколонизација	0,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00	200.000,00
Г.	Г.3. Рекултивација	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	Г.4. Ревитализација и мере активне заштите природе	875.000,00	175.000,00	0,00	0,00	0,00	1.050.000,00
	Укупно Г.0	875.000,00	225.000,00	0,00	0,00	200.000,00	1.300.000,00
Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса							
	Д.1. Материјални трошкови управљача на изради просторних планова	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Д.	Д.2. Пројекти и радови на уређењу простора (израда и постављање мобилијара и др.)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Д.3. Пројекти и програми у области шумарства	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Д.4. Пројекти и програми у области ловства	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	Д.5. Пројекти и програми у области рибарства	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Д.6. Пројекти и програми у области туризма	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Д.7. Пројекти и програми у области пољопривреде	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Укупно Д.0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Е.0. Остали некатегорисани послови						
	Е.1. Противпожарна заштита (набавка опреме, средстава и др. за потребе противпожарне заштите)	0,00	5.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000,00
Е.	Е.2. Сарадња са невладиним организацијама (Међународни волонтерски радни камп)	0,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	200.000,00
	Укупно Е.0	0,00	5.000,00	200.000,00	0,00	0,00	205.000,00
	Укупно планирани расходи	1.692.000,00	2.095.000,00	350.000,00	0,00	200.000,00	4.337.000,00